

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6Co/1/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8112208738
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 10. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Straka
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8112208738.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Straku a sudcov JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci navrhovateľa: BECK reisen s.r.o., Rožňavská 1, Bratislava, IČO: 35 830 522, zastúpený advokátom JUDr. Petrom Serinom, so sídlom Bratislava, Poľnohospodárska 10, proti odporcovi: D. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom G., N. XXX/X, o zaplatenie 1048,20 Eur s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Prešov z 18.9.2013, č. k. 10C 59/2012-49 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok.

II. Náhrada trov odvolacieho konania sa účastníkom n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prešov (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutie odôvodnil cit.: „Zo zisteného skutkového stavu je nepochybné, že v danom prípade sa jedná o zmluvný vzťah medzi spotrebiteľom a dodávateľom a jedná sa o spotrebiteľskú zmluvu. Na posudzovanú skutkovú situáciu sa vzťahuje smernica Rady 85/577/EHS z 12. decembra 1985 o ochrane spotrebiteľa v prípade zmlúv uzatvorených mimo obchodných priestorov a smernica Rady 93/13/ EHS z 5. apríla 1993 o neprimeraných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Východiskom spotrebiteľskej ochrany je záver, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom, a to s ohľadom na okolnosti, pri ktorých dochádza ku kontrakte berúc do úvahy väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho, jeho lepšiu znalosť práva a lepšiu dostupnosť právnych služieb, na základe ktorých stanovuje zmluvné podmienky s jednostrannou cestou formulárových zmlúv. Pre tieto vzťahy je charakteristické, že podnet ku zmluvnému dojednávaniu prichádza spravidla od dodávateľa tak ako to bolo v tomto prípade, pričom spotrebiteľ nie je na zmluvné dojednania pripravený a pri kontraktácii je navyiac využívaný moment prekvapenia ako aj neskúsenosť spotrebiteľa. V tomto prípade sa jednalo o predaj v rámci obchodnej prezentácie s poskytnutím občerstvenia, ktoré má za úlohu vyvolať pocit vďačnosti za poskytnuté dobrovoľné služby, ktoré sa snaží spotrebiteľ kompenzovať snahou vyhovieť ponuke dodávateľa bez toho, aby mohol na mieste samom porovnať akosť a cenu ponuky s inými ponukami. Zásadám ochrany spotrebiteľa prisvieďa aj doktrínálne pôsobenie komunitárneho práva a ako to vyplýva z viacerých rozhodnutí, či už európskeho súdneho dvora alebo ústavných súdov Českej či Slovenskej republiky /spisová značka II ÚS 3/06 Ústavný súd ČR /.

V danom prípade súd dospel k záveru, že je elementárnou podmienkou fungovania materiálneho právneho štátu dodržiavanie princípu ochrany tej osoby, ktorá činila právny úkon s dôverou v určitý, druhou stranou prezentovaný skutkový stav. V tomto prípade má súd za to, že dodávateľ zneužil svoje postavenie profesionálneho predajcu a na prezentačnej akcii, ktorú sám organizoval v jazyku, ktorý nie je úradným jazykom Slovenskej republiky, nepriamo vnútil odporcovi na podpis zmluvu a tovar, o ktorý tento nemal záujem. Z uvedeného dôvodu má súd za to, že nároku navrhovateľa nemožno poskytnúť súdnu ochranu z dôvodu rozporu naznačeného komplexu jeho jednania s princípom dôvery, respektíve s princípom právnej istoty. Je nepochybné, že navrhovateľ porušil interpretačné pravidlo obsiahnuté v Občianskom zákonníku, a to dobrých mravov, ktoré možno charakterizovať ako pravidlá morálneho charakteru všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Pri posudzovaní takéhoto nároku nemožno vychádzať z formalistického výkladu, ktorý opomína zmysel právnej úpravy zaisťujúcej ochranu spotrebiteľa. Z uvedeného dôvodu konajúci súd nevychádzal len z listiny, a to nájomnej zmluvy s následnou kúpou prenajatej veci, ktorá má formálne náležitosti platného právneho úkonu, ale bral do úvahy všetky okolnosti prípadu tak, aby bola dodržaná zásada práva na spravodlivý proces ako to vyjadril aj Ústavný súd Českej republiky vo svojom rozhodnutí 1 US 1930/11 zo dňa 10.01.1912, podobný záver vyplýva aj z rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky I US 342/09 zo dňa 11.08.2009, pričom oboja tieto prípady sa týkajú predaja výrobkov pri prezentačných akciách, respektíve v rámci kontrakčných výstav.

Len týmto spôsobom výkladu spotrebiteľských predpisov môže byť kompenzovaný pozitívnym zásahom zvonka nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom ako to konštatoval aj Súdny dvor európskych spoločenstiev v rozhodnutí zo 14.06.2012 vo veci C - 618/10. Zo zdôvodnenia súdu vyplýva, že členské štáty majú zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky neuplatňovali v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcu alebo dodávateľa. Ak sa napriek tomu takéto podmienky uplatnia, nemajú viazať spotrebiteľa a nemajú byť záväzné pre neho. Taktiež z bodu 24 odôvodnenia smernice vyplýva, že súdy alebo správne orgány členských štátov musia mať k dispozícii primerané nástroje a prostriedky na zabránenie ďalšieho uplatňovania nekalých podmienok v zmluvách. Z obsahu dokazovania vyplynulo, že sporná zmluva je vopred naformulovaná štandardná zmluva uzatvorená bez skutočných možností vyjednávania druhej strany obsahujúca všeobecné podmienky, okrem iného aj o mimoriadnej splátke nájomného, ktorá však nebola zo strany odporcu zaplatená a ani vyžadovaná. V tomto smere súd poukazuje aj na skutočnosť, že je potrebné odkázať nielen na znenie článku 6 ods. 1 smernice 93/v z /13, ale aj na jej cieľ a všeobecnú systematiku, z ktorej vychádza konštantná judikatúra Súdneho dvora Európskej únie. Z tejto je zrejmé, že súdy, ktoré zistia nekalú povahu konania dodávateľa, majú z tejto skutočnosti vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z tejto vyplývajú podľa vnútroštátneho práva s cieľom ubezpečiť sa, že spotrebiteľ takouto nekalou podmienkou nie je viazaný. S poukazom na citované zákonné ustanovenia preto súd zamietol nárok navrhovateľa na zaplatenie kúpnej ceny a dospel k záveru, že nemožno priznať súdnu ochranu vyššie uvedenému konaniu navrhovateľa.“

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie navrhovateľ navrhujúc odvolaciemu súdu, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Odvolateľ v odvolaní poukázal na to, že prezentácia bola vykonaná v českom jazyku, avšak samotný úkon uzavretia zmluvy bol v slovenskom jazyku, preto je odôvodnenie rozsudku nedostatočné a nemá oporu v zákone. Zo samotného konania odporcu nevyplýva, že by nemal o tovar záujem, keď za také obdobie neurobil žiadny úkon, ktorým by dal najavo, že o tovar nemá záujem. V odôvodnení súd argumentoval, že navrhovateľ porušil dobré mravy a pritom vôbec nezohľadnil správanie odporcu, ktorý si ponechal tovar, používa ho a nezaplatil za neho kúpnu cenu. Skutočnosť, že odporca bol pozvaný na predajnú akciu nemôže byť sama o sebe porušením dobrých mravov. Nevyporiadal sa s reálnym konaním odporcu v konaní, resp. s jeho nekonaním, a tak miesto odporcovej vôle, ktorú nijakým spôsobom neprejavil, sa rozhodol ho chrániť pred následkami jeho vlastných činov. Ochrana spotrebiteľa nemôže viesť súdy k svojvôli a ignorovaniu skutkového stavu a k ochrane spotrebiteľa pred jeho vlastnými chybnými rozhodnutiami, resp. nahrádzať rozhodnutia, ktoré nikdy neurobil. Počas celého konania sa ho súd dopytoval, aby vyčíslil cenu tovaru, nakoľko podľa jeho názoru by mohlo ísť o bezdôvodné obohatenie. Súd porušil ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), keď z vlastnej vôle menil nárok navrhovateľa v konaní. V rozsudku sa napokon súd vôbec nevyporiadal s bezdôvodným obohatením, ktorého sa odporca dopustil tým, že si tovar ponechal a navrhovateľovi nezaplatil kúpnu cenu. Ak mal súd za to,

že zmluva obsahuje nekalé obchodné podmienky, mal ich vyšpecifikovať a vo vzťahu k týmto mohol odmietnuť navrhovateľovi súdnu ochranu. Namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 212 O. s. p. a zistil, že rozsudok je správny. O odvolaní bolo rozhodnuté postupom podľa ust. § 214 ods. 2 v spojení s ust. § 156 ods. 3 O. s. p., pričom miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia boli oznámené na úradnej tabuli súdu.

Prvostupňový súd vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvého stupňa zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozsudku má podklad v zistení skutkového stavu. Na týchto správnych skutkových zisteniach prvostupňového súdu sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania.

V zmysle § 132 O.s.p. dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu. Vyplýva to aj z ustálenej judikatúry ESLP. Judikatúra tohto súdu však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruistoriace. Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-A, str. 12, § 29; Hirobalanice, Španielsko z 9. 12. 1994, séria A, č. 303-D; Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

Ústavný súd SR sa vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutia v náleze III. ÚS 119/03-30. Vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. uplatnenie nárokov a obranu proti takémuto uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že prvostupňový súd zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré žalobu zamietol; jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné.

Východiskom spotrebiteľskej ochrany je postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom, a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácii, s ohľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho, lepšiu znalosť práva a ľahšiu dostupnosť právnych služieb a konečne so zreteľom na možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Pre takéto vzťahy je charakteristické, že podnet ku zmluvnému jednaniu pochádza spravidla od dodávateľa, pričom spotrebiteľ nie je na zmluvné dojednanie pripravený, pri kontraktácii je využívaný moment prekvapenia a neskúsenosti spotrebiteľa. Spoločným znakom tejto novej kogentnej právnej úpravy je teda snaha cestou práva vyrovnať túto faktickú nerovnosť, a to formou obmedzenia autonómie vôle (nález Ústavného súdu Českej republiky vo veci II. ÚS 2877/10).

Odvolací súd zastáva názor, že nie je dôvod sa od uvedeného záveru odchyliť ani v predmetnej veci.

Z obsahu nepochybne vyplýva, že nájomná zmluva s následnou kúpou prenajatej veci bola dňa 28.7.2009 s odporcom uzavretá na predajnej akcii.

Odporca vo svojej výpovedi uviedol, že si myslel, že šiel na zájazd, za ktorý uhradil 2 eurá ako cestovné. Výslovne ďalej uviedol, že chcel ísť na nejaký výlet, dačo vidieť, nešiel nič kupovať a ani nevie, ako sa to vlastne stalo, že tú zmluvu podpísal. Mal aj vypité. Má skončených 6 ročníkov základnej školy.

Odvolací súd rovnako ako prvostupňový súd zdôrazňuje, že autonómia vôle je elementárnou podmienkou fungovania materiálneho právneho štátu a táto nie je úplne absolútna, ale je limitovaná (v rámci spotrebiteľských vzťahov) princípom ochrany tej osoby, ktorá urobila právny úkon s dôverou v určitý, druhou stranou prezentovaný skutkový stav. Celkové okolnosti uzatvorenia zmluvy, samotné zmluvné dojednania, ale i všeobecne známe obchodné praktiky navrhovateľa napovedajú tomu, že odporca konal v dôvere v prezentované informácie a bol v postavení, ktoré je hodné zvýšenej ochrany (obdobne porovnaj nález Ústavného súdu Českej republiky vo vec II. ÚS 2877/10 <<http://kraken.slv.cz/II.US2877/10>>).

Je logické a pochopiteľné, že spotrebiteľia vítajú možnosť zúčastniť sa výletov za bagateľnú cenu (v danom prípade za cenu cestovného vo výške 2 Eur), no je nečestné, ak sa zneužije predmetná situácia s cieľom dosiahnutia podpisu spotrebiteľa na akejkolvek zmluve (akési nanútenie zmluvy). Navrhovateľ nemôže počítať so súdnou ochranou nečestného konania. Z výpovede odporcu nepochybne vyplýva, že nemal záujem o uzavretie nájomnej zmluvy s následnou kúpou prenajatej veci. Vzhľadom na to, že mal vypité a má ukončených 6 ročníkov základnej školy, nevie vlastne, prečo uvedenú zmluvu podpísal. Z obsahu spisu tiež vyplýva, že skutočná vôľa uzavrieť zmluvu nebola daná, nakoľko uviedol cit.: „...dali mi v autobuse nejakú krabicu, ani sme to nepoužívali, nevedeli sme to ovládať s tým, že potom mi neposlali žiadne šeky, ja som im nič neplatil, ja vlastne ani neviem, čo som to podpisoval, mal som aj vypité...“

Konanie navrhovateľa možno nepochybne subsumovať pod konanie v rozpore s dobrými mravmi. Je preto potrebné prisvedčiť záveru prvostupňového súdu, že jeho konaniu nemožno priznať súdnu ochranu. Striktne formalisticky sa môžu argumenty navrhovateľa chápať ako osoby, ktorá je obeťou odporcu (podpísal, užíva vec a pritom za ňu neplatil). Evidentne však odporca nemal záujem kupovať žiadny produkt. Odporca nie je ojedinelý prípad osoby, ktorá podľahne sofistikovaniu vnucovaniu produktu tak, aby nakoniec tou nezodpovednou osobou bol spotrebiteľ. Rovnako je evidentné, že cieľom „kontraktácie“ je dosiahnuť podpis na zmluve pri fakticky neželanom produkte. Ani odvolací súd nebol presvedčený, žeby vôľa odporcu bola slobodná a bez nadmerného a sofistikovaného nanucovania produktu (v autobuse, nadmerný psychický tlak, výlet zadarmo, pocit potreby vyjadriť vďaka a ponúknuť bola len možnosť podpisu zmluvy).

Odvolací súd navyše poukazuje na to, že dobré mravy, resp. konanie v rozpore s dobrými mravmi našlo svoje pozitívno-právne vymedzenie podľa § 4 ods. 8 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa („ZOS“).

Podľa § 4 ods. 8 ZOS predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi. „Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa na účely tohto zákona rozumie najmä konanie, ktoré je v rozpore so vžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby, alebo môže privodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, lešť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody.“

Právny úkon, ktorý je v rozpore s ustanovením zákona, je neplatný (§ 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho súdneho poriadku). Odvolací súd nevidí žiadny dôvod nevzťahovať tento záver aj na rozpor právneho úkonu so zákonným ustanovením § 4 ods. 8 ZOS, resp. § 3 OZ. Právny úkon porušujúci ustanovenie § 4 ods. 8 ZOS a ust. § 3 OZ je neplatný pre rozpor so zákonom.

Záverom odvolací súd poukazuje na judikatúru českého ústavného súdu, konkr. bod 27 nálezu Ústavného súdu ČR I. ÚS 3512/2011, cit.: „Uplatňování principu důvěry v úkony dalších osob při veškerém sociálním styku s nimi je základním předpokladem pro fungování komplexní společnosti

(Luhmann, N.: Vertrauen. Ein Mechanismus der Reduktion sozialer Komplexität. Stuttgart 1989, str. 1). Důvěru je třeba pokládat za elementární kategorii sociálního života. Jednak vyjadřuje vnitřní postoj odrážející eticky odůvodněné představy a očekávání jednotlivých členů společnosti a z druhé strany je výrazem principu právní jistoty, který představuje jednu z faset materiálně, t.j. hodnotově, chápaného právního státu, jehož ústavně normativní výraz je obsažen v čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR. Naznačená konkretizace principu právního státu je oním principem, který působí na straně stěžovatele a proti principu autonomie vůle, kterého se dovolávají obecné soudy. Je pak primárně úkolem obecných soudů najít praktickou konkordanci mezi oběma protikladně působícími principy tak, aby zůstalo zachováno maximum z obou, a tak, aby výsledek byl slučitelný s obecnou představou spravedlnosti." [obdobně nález Ústavního soudu ze dne 15. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 342/09 (N 144/53 SbNU 765)].“

Navrhovateľ nežiadal od odporcu vydanie bezdôvodného obohatenia, nie je dôvodná odvolacia námietka vo vzťahu k tvrdeniu, že sa bezdôvodným obohatením prvostupňový súd nezaoberal. Prvostupňový súd navrhovateľa vyzval za účelom oznámenia hodnoty tovaru (ak je vyrábaný pre neho, vyčíslením nákupnej ceny materiálu a práce). Navrhovateľ oznámil, že nemá ako inak určiť hodnotu tovaru než cenou, ktorá je uvedená v zmluve. Tovar je pre navrhovateľa priamo vyrábaný a zmluvu považoval bez ďalšieho za platnú.

Odvolacie námietky navrhovateľa sú preto nedôvodné a odvolací súd napadnutý rozsudok s osvojením si dôvodov ako správny potvrdil postupom podľa § 219 O.s.p.

Navrhovateľ bol v odvolacom konaní neúspešný a tomu zodpovedá i výrok o náhrade trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.